

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1928 kl. 5.30 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om rätt för statsrådets ledamöter att deltaga i utskottens överläggningar m. m.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 247, har herr *Möller* hemställt,

»att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla *dels* om förslag till sådan ändring av grundlagen, att regeringens ledamöter få rätt att deltaga i utskottens överläggningar men icke i deras beslut,

dels förslag om sådan ändring av grundlagen, att regeringsledamot är berättigad att vid riksdagens och utskottens överläggningar låta sig företräda av statssekreterare.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Rent principiellt finner utskottet motionärens förslag, att statsråden skulle äga tillträde till utskotten och deras överläggningar, vara av så vittutseende natur, att dess verkningar knappast kunna nu överskådas. Motionären avser att härigenom utplåna den dualism, som sedan gammalt råder mellan svensk regering och riksdag, och därmed stärka regeringens ställning, men utskottet är ingalunda övertygat, att förslaget icke skulle tvärtom framkalla större beroende än nu för regeringen i förhållande till riksdagen och dess utskott och sålunda leda till en allt mera regerande riksdag, varmed efterhand också skulle kunna följa ett försvagande av förvaltningens nuvarande självständighet, vilken utskottet anser synnerligen värdefull.

Vad angår de praktiska olägenheter med det nuvarande systemet, vilka motionären påtalar, synas dessa av honom hava tillmätts för stor betydelse. Utskotten sakna ingalunda möjligheter att under behandlingen av regeringens förslag inhämta nödiga upplysningar om deras innebörd samt regeringens syften med desamma. Det är ett ganska vanligt förhållande, att de departementstjänstemän, kommittéledamöter eller andra, vilka deltagit i en regeringspropositionens beredning och utformande, inför utskotten föredraga ärendet och lämna nödiga kompletterande upplysningar. I regel äro för övrigt regeringspropositionernas motiv så utförligt framlagda uti de statsrådsprotokoll, vilka bifogas propositionerna, att ytterligare utredning och för-

klaring från regeringens sida är överflödig. Beträffande andra ärenden än regeringspropositioner torde än mindre anledning föreligga att ifrågasätta, att regeringens ledamöter skulle deltaga i utskottens arbete. Nödvändigheten för regeringsledamöterna att i stor utsträckning närvara vid kamrarnas sammanträden torde för övrigt vara så pass betungande och tidsödande, att det redan på grund därav torde vara olämpligt att införa ett institut, som ytterligare i hög grad skulle taga tid i anspråk för riksdagsförhandlingar på bekostnad av den tid, som kräves för beredning av regeringsärendena. Slutligen vill utskottet endast framhålla, att statsråden ingalunda sakna möjligheter eller i praxis avhålla sig från att under hand lämna utskotten önskvärda upplysningar och hålla sig underrättade om utskottsarbetets gång.

Beträffande motionärens förslag, att statssekreterarna skulle erhålla samma rättigheter som statsråd att deltaga i kamrarnas och utskottens överläggningar, kan utskottet icke tillstyrka detsamma redan på den grund, att enligt utskottets mening endast Konungens rådgivare, vilka hava konstitutionellt ansvar inför riksdagen, böra tillåtas att där uppträda. Vad angår statssekreterarnas tillträde till utskott, vill utskottet dessutom erinra därom, att utskotten, såsom ej sällan skett, kunna inbjuda statssekreterare liksom andra personer att inför utskottet föredraga viss fråga eller lämna upplysningar.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 april 1928.

På konstitutionsutskottets vägnar:

K. VON GEIJER.

Närvarande: Herrar von Geijer, Engberg, Strömberg, Thulin, David Bergström, Adolf Dahl*, Stendahl*, Reuterskiöld, Larsén, Åkerberg, Alkman*, Sävström, Magnusson i Tumhult*, Borg, Bäckström*, Hallén, Johansson i Kälkebo*, Andersson i Igelboda, Pehrsson i Göteborg och Björkman.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1:o) av herrar *Engberg, Thulin, Akerberg* och *Sävström*, vilka yrkat, att utskottet i anledning av förevarande motion skulle hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda, på vilket sätt en närmare kontakt skulle kunna åvägbringas mellan regering och riksdag vid utskottsbehandling av regeringspropositioner, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen måtte föranleda;

2:o) av herr *Alkman*;

3:o) av herrar *David Bergström* och *Bäckström*, vilka ansett frågan om införande i riksdagsordningen av en bestämmelse, varigenom i det fall, att vid överläggning i kammare uti ämne eller ärende, fallande under ett departement, vederbörande departementschef är förhindrad att vara tillstädes, statssekreteraren i departementet berättigas att i statsrådets ställe taga till orda inför kammaren, vara förtjänt att göras till föremål för närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg och att förslag om avlåtande av en riksdagsskrivelse i sådant syfte bort av utskottet framläggas till riksdagens prövning.